

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Klooster en kostschool met tuin

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed |Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen
Inventaris Vlaams-Brabant
Klooster en kostschool met tuin

Titel:	Klooster en kostschool met tuin
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Pepingen
Deelgemeente:	Heikruis
Bron:	Schepping: 2014-12-04 Bijwerken: 2018-10-08 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134761
Coördinaten:	Breedte: 4.11052704567 Lengte: 50.7351428423

Primaire tekst

Religieuze thematuin met calvarie en Lourdesgrot, 1 hectare 84 are, bij een voormalig nonnenklooster met kostschool uit 1840, nu rusthuis.

Het ursulinenklooster van Heikruis werd gesticht op initiatief van de familie Huysman d'Annecroix uit het nabijgelegen Ter Rijst met de bedoeling onderwijs (vanaf 1846 ook kantwerk) en, zo nodig, logies te verstrekken aan onbemiddelde meisjes uit de regio. De zusters ursulinen uit Tildonk gingen in op het verzoek om enkele zusters ter beschikking te stellen en op 4 november 1833 opende de kostschool haar deuren voor 75 leerlingen, waaronder 12 internen. In 1840 werden enkele dorpswoningen met bijbehorende hovingen naast de kerk afgebroken om plaats te ruimen voor het nieuwe kostschool- en kloostercomplex, dat eind 1842 in gebruik genomen werd en in de loop van de jaren verder uitdijde. In 1885 werd een aanpalende hoeve met bijbehorende hof, boomgaard en landbouwgrond aangekocht, zodat het klooster-pensionaat min of meer zelfbedruipend werd. De laatste en belangrijkste wijziging dateert uit 1899, toen een gedeelte werd verbouwd in een late, (Helleputiaanse) neogotische stijl, met kwistig gebruik van de 'Brugse travee', maar soberder dan het ursulinenpensionaat van Tildonk (bijvoorbeeld geen dakranden met blindboogjes en lisenen) en – zoals blijkt uit het voorkomen van een stuk wachtgevel - onvoltooid. In 1961 sloot de kostschool haar deuren. Het complex diende als retraitehuis en voor de opvang van herstellende zusters, tot er in 1990 het *Mater Dei Rust- en Verzorgingstehuis* werd geopend.

Religieuze thema's spelen een belangrijke rol in de meeste klooster- en pastorietuinen. De ommuurde pensionaatstuin, bijna twee hectare groot, vormde het 'landschappelijk' decor voor meditatie en soms ook voor stichtelijke religieuze plechtigheden. De belangrijkste zichtas vanuit het pensionaat eindigt bij een calvariegroep (met de Golgotha in rotsimitatie) in een boog van hoogstammige bomen. In de bakstenen omheiningsmuur aan de zuidwestrand zijn veertien nisjes aangebracht waarin het leven en lijden van Christus in 'rondebosse' wordt uitgebeeld. In 1877 werd op de speelplaats een kleine Lourdesgrot gebouwd, maar de lourdesgrot – een krocht uit cyclopisch metselwerk – achter in de tuin werd nog in 1980 gebouwd. De huidige beplanting dateert van na de Eerste Wereldoorlog met uitzondering van een paar tamme kastanjes (*Castanea sativa*), een zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) en een sawaraschijnepres (*Chamaecyparis pisifera*). Op oude ansichtkaarten worden groene nissen en ronde en ovale bloemenmozaïeken met inlegplanten getoond, die de late landschappelijke parken meestal opfleurd. Tegen de noordwestmuur staat nog een paviljoentje in latwerk.

Merkwaardige bomen (Opname 26 juli 2001. Het cijfer in vet geeft de stamomtrek gemeten op 150 cm hoogte.)

- 4. zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) **345**
- 5. gewone trompetboom (*Catalpa bignonioides*) **232**

– 7. tamme kastanje (*Castanea sativa*) **349**

– 12. hazelaar met veerspletig blad (*Corylus avellana* 'Heterophylla') **63**, 9 meter brede kroon

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2005

Titel Text: Religieuze thematuin van rusthuis Mater Dei

Grafische documenten

Het dorpscentrum van Heikruis met de kerk uit 1937, daarachter de pastorie uit 1845 en, op de voorgrond, het rusthuis Mater Dei (v.z.w. Mater Dei, 01-01-2005, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger 212 Heikruis, art. 320 en 339.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschets Heikruis 1844/2 en 1899/1.

DE ROOCK M., *Historiek van Mater Dei*, in [Mater Dei](#), laatst geraadpleegd op 4 december 2014.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121197>

Beknopte karakterisering

Datering: derde kwart 19de eeuw, tweede helft 19de eeuw, tweede kwart 19de eeuw

Typologie: Mariagrotten, calvariebergen, kloosters, kostscholen, omheiningsmuren, siertuinen, tuinpaviljoenen